

V kraljestvu Matije Korvina

Vas lepotic

Kaj se zgodi, če ima kraj tri sto žensk
a niti enega moškega

Veliki madžarski vojskovodja Ivan Hunyadi se je moral venomer bojevali s Turki, ki so mu vpadali v državo. Zaradi teh neprestanih vojn je marsikatera vas na Madžarskem ostala brez moških. Na slabše se je v tem pogledu godilo ženam iz vasi Szelistve. Niti eden izmed njihovih mož se nameril ni vrniti iz boja. Vas je štela tri sto žensk, a niti enega moškega.

Minilo je nekaj let in najmlajši v tej vasi rojeni otrok je šel že sedem let. Bučno žito je valovalo na polju in v hlevih je stala rejena živina, a v vasi je vladala žalost. Tedaj je bilo osamelim ženskam dovolj. Sklenile so, da bodo prošle mladega kralja Matije Korvina za pomoč. Zbrale so dvanaest krepko rasilih žensk in jih poslale k kraljevemu namestniku v prestolnico. Odposlanke so bile sicer oblekle praznične obleke in si posadile na glavo s ponarejenimi biseri posute avbe, a lepe kljub temu niso bile. Ženske ki jih nihče ne poljublja in ne ljubi, so kakor neobdelana polja.

Ko so odposlanke stale pred kraljevim namestnikom, je ena izmed njih povedala o nesreči, ki je zadela Szelistvo.

»Potrebujemo moški!« je rekla. »Vsi naši moške so padli na bojišču. Če hoče kralj novih vojakov, se morajo najprej roditi!«

Kraljevi namestnik se je zasmeljal. »Pogumne ste,« je priznal. »Koliko mož potrebujete?«

»Vas šteje tri sto žensk, torej potrebujemo najmanj prav toliko mož.«

»Najmanj!« se je zasmeljal kraljevi namestnik in ženskam obljubil, da se bo zavzel zanje pri kralju.

Kralj Matija je uvidel, da je zahteva odposlanek iz Szelistve upravičena. Dobro je razumel, da potrebujemo mož, ki bi opravičevali težko delo na polju in bi se ženske lahko posvetile sebi primernemu delu: vzgajanju otrok in upravljanju doma. Ko je pa izvedel, da so ženske podložnice grofa Doczyja, je poklical njihovega gospodarja.

»Szelistvanke so grde,« je zamišljeno dejal kralj. »Ali naj jim pošljem mož, ki ne morejo služiti vojske? Ali naj jih tako nagradim za uslugo, ki so jo izkazale domovini?«

Grof Doczy, ki je v duhu že videl, kako na njegovi zemlji tlačani krepki, močni kmetje, je rekel:

»Velicanstvo se moti. Szelistvanke niso grde, temveč celo lepe.«

Matija Korvin ga je nejevoljno pogledal: »Praviš, da so lepe? Komu naj zdaj verjamem? Sam bi se rad prepričal. Poidi domov in mi pripelji na dvor za vzorec nekaj Szelistvanek, da bom sam lahko odločil.«

Grof Doczy je nekaj dni napeto premišljeval. Prav dobro je vedel, kako grde so njegove podložnice. Potem mu je pa na lepem prišla na um pametna misel in je pomirjen odpotoval, da izpolni kraljevo željo. Vsaka lepa ženska je lahko iz Szelistve, si je mislil. Potem je razposlal po deželjo sle, da poiščejo lepote.

V Sibiriju so grofovi sli odkrili plavalas Nemko Marijo Schrammovo, ki ji je bil ravno umrl mož in se je prav rada preselila v Szelistvo, ko ji je grof obljubil hišo v vasi. Zdal so potrebovali črnolase lepote. Iskali so jo po valahijskih cerkvah, kjer ima še Marijina podoba črne lase. V marginski cerkvi so naposled našli zalo litzo, hčer nekega romunskega pastirja. Grof je moral zanj dati tri tiskovne konje, a bila jih je vredna. Tretji vzorec Szelistvanek je našel grof sam v Malnasu. Rdečelasa Ana Gergely je bila tako lepa, da je grof dolgo premišljeval, ali ne bi ta vzorec kar sam obdržal in kralju poslal drugega.

Naposled je grof vse tri lepote poslal na dvor. Potovale so z oboroženimi spremstvom in kamor koli so prišle, so ljudje vedeli, da potujejo k kralju.

Vse bi bilo šlo po sreči, če se ne bi črnolasa litza na vrat na nos zaljubila v mladega, zalega gostilničarja Mihaela Koriaka, pri katerem so vse tri lepote v prestolnici stanovale.

Kralj je sprejel odposlanke čez teden dni na to, ko so prispele v prestolnico. Videč, kako lepe so, jim je takoj obljubil, da bo poslal v Szelistvo tri sto zaslužnih vojakov, vse tri odposlanke pa kar na dvoru pomočil.

Ana in Marija sta bili zadovoljni s postavnima mladeničema, ki lita ju je dočel kralj za moža. Litza je pa ob pogledu na svojega ženina prišla jokati in naposled mladeniču obrnila hrbet. Kralju se je neno vedenje preneumno zdelo, zato jo je vprašal po vzroku.

Tedaj je litza trmasto stresla z glavo in predrzno povedala kralju v obraz: »Ne potrebujem vašega ženina! Za moža sem si izbrala Mihaela Koriaka, nikogar drugega nočem. Ali ostanem pri nem v prestolnici, ali pa odidem z njim domov v Marginjo!«

Kralj jo je presenečeno pogledal: »Torej nisi iz Szelistve?«

Litza je v zadregi molčala in prestrašeno pogledovala grofovega odposlanca, ki je bil vse tri lepote privedel pred kralja in bi se bil zdaj najraje v zemljo vdrl.

»Poidi z menoj!« je zapovedal kralj, prijel litzo za roko in jo odpeljal v stransko sobico. »Tako, zdaj mi pa vse po pravici povej, dekle!«

Uro kasneje je grofov odposlanec odpotoval iz kraljeve palače. Bled je bil, jahal je na ko, da bi gorelo za njim. V žepu je nosil kraljevo pismo, naslovljeno na njegovega gospodarja. Bilo je pisano v latinščini, a sel je prav dobro vedel, kaj v njem stoji.

»Ženske, ki si mi jih poslal, Doczy, so res lepe,« je napisal kralj. »Izvedel sem pa, da niso iz Szelistve. Pošiljam ti tri sto mož in ti zapovedujem, da vsakega izmed njih porabiš za lepo Szelistvanke. Jeseni pridem k tebi na

lov in se bom prepričal, ali so Szelistvanke, poročene z moimi vojakmi, res tako lepe kakor vzorec, ki si mi jih poslal. Če bom ugotovil, da niso, izgubiš glavo.«

Ko je grof Doczy prebral kraljevo pismo, se je prestrašil. Dobro je vedel, da je kralj tako skop, da bi celo muhi odrl kožo in jo prodal, če bi imel kupca zanj. Vedel je pa tudi, da ga bo stalo mnogo, mnogo denarja, če bo hotel zavarovati svojo kožo. Strah ima velike oči. Grof Doczy je prepotoval s svojimi ljudmi vsa deželo in kjer koli je našel lepo dekle, jo je odkupil in jo preselil v Szelistvo, grdim Szelistvankam pa podaril svobodo in jim dal denarja, da so si drugje lahko ustanovile dom.

Matija Korvin tisto jesen ni prišel na lov, pa tudi naslednje ne. Morda je že pozabil, da je v njegovi državi vas, ki jo zdaj imenujejo paradiž kraljevine. Grof Doczy je pa čakal kraljevega obiska in drago plačal svojo požrešnost. Kjer koli je izvedel za lepo dekle, takoj jo je naselil v Szelistvu in tako poskrbel, da so v vasi kmalu živele same lepote.

Minilo je nekaj let. Kralj Matija je umrl, ne da bi bil videl Szelistve. Glas o lepih Szelistvankah je pa šel po vsej madžarski državi. Če se je bogat mož hotel poročiti, je odšel v Szelistvo in si tam izbral ženo. Vas je bila zmerom polna ženinov. Grof Doczy in njegovi nasledniki so izprva hoteli ta »izvoz« lepih Szelistvanek omejiti, a zadeva se je kmalu sama po sebi rešila. Matere so namreč svoje lepe, za možitev godne hčere pripeljele kratko in malo v Szelistvo, kjer je vsaka gotovo prav kmalu našla primernega ženina.

Od tedaj je minilo že več stoletij, a Szelistve še danes slovi po izredno lepih in ponosnih ženskah. Po vsej Madžarski gre glas o njih. Kadar pri mesečini dekle stoji s svojim fantom ob plotu, zardi od sreče in ponosa, če ji mladenič zašepete na uho: »Lepa si, celo lepša ko Szelistvanke...«

Ženski možgani
so težji od moških

Odkar se je človeštvo podrobneje seznanilo z anatomijo človeškega telesa, je prišlo na dan tudi več zmot, katerim so v srednjem veku vsi vprek verjeli.

Ena izmed takšnih zmotnih trditvev je nedvomno naziranje, da ženska že zato manj velja ko moški, ker ima možki 120 do 150 gramov težje možgane ko njegova življenjska družica. To trditev zavrača dejstvo, da se človeška inteligenca ne more meriti po primitivni teži možganov, ker bi potem ne bil pametnejši od nas samo slon, temveč celo konj in vol. Čeprav se danes že v šoli otroci uče, da je človeška inteligenca odvisna od drobnega ustroja možganov, po knjigah in v življenju še zmerom straši manjvredna ženska pamet.

I pionieri del genio ferroviario tedesco rimuovono le macerie e montano i nuovi binari alla stazione di Harkov. — Nemški železniški pionirji čistijo razvaline na harkovski železniški postaji in polagajo nove tračnice.

Do te velike zmote je prišlo samo zaradi napačnega dognanja. Če hočemo namreč priti resnici do dna, ne smemo računati absolutno, temveč relativno težo možganov obeh spolov. Če to storimo, se zadeva na mah izpremeni. Možgani 62 kg težkega moškega tehtajo povprečno 1350 gramov. Ženska enako mladostnovitega tipa, ki tehta 54 kg, ima pa 1230 gramov težke možgane. Če stvar preračunamo, dobimo, da možgani 50 kg težke ženske tehtajo 1130 gramov, možgani prav tako težkega moškega pa samo 1113 gramov. Možgani ženske so torej v sorazmerju z njeno telesno težo težji, čeprav imajo zaradi njeneja na splošno nežnejšega telesnega ustroja manjši obseg.

Svojevrsen šport
švedske kraljice Kristine

V stockholmski orožarni imajo shranjeno karabinko s tako tanko cevjo, da jo je mogoče polniti samo s šibranji. S to puško je švedska kraljica Kristina streljala muhe. Baže je bila v tem športu izredno izurjena.

Zanimivosti z vseh vetrov

V srednjem veku so igrane razne dišave tako veliko vlogo, da ljudje z njimi celo jedem niso prizanesli. Preden so na mizo postavili pečenko ali ribe, so jih najprej poskropili z dišečo vodo.

Leta 1850. so prodali zob slavnega angleškega fizika in matematika Newtona (1643.—1727.) za nič manj ko 16.600 frankov.

V srednjeveški Genovi so tako visoko cenili kostrunovo meso, da so ga smeli jesti samo plemiči.

V mestu Kantonu na Kitajskem je pred več ko sto leti zapadel sneg. Česar niso pomnili niti najstarejši ljudje. Kantontani si teh čudnih belih krpi niso mogli razlagati in so mislili, da pada izpod neba bombaž. Ker so slišali, da »bombaž« pomaga za zdravljenje vročine, so ga pričeli nabirati.

V južnoameriški državi Venezueli so našli Indijanci nova bogata ležišča diamantov.

Izredno visoko, morda sploh najvišjo starost med drevesi ukača planota, ki živi do 4000 let. Cipresa se lahko ponaša z življenjsko dobo do 3000 let, za njo pa šele pride cela vrsta drugih dreves, izmed katerih živita kostani in hrasti še najdalje. Nekateri hrasti ukačajo celo tisoč let.

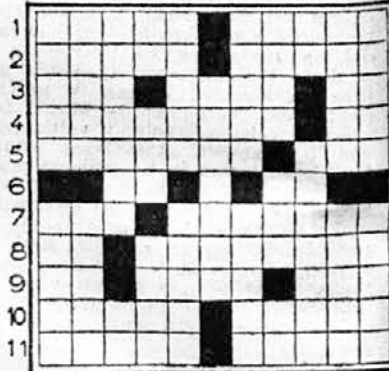
Neki slaven igralec, ki se je pred nedavnim poročil, je svoji ženi poklonil svojevrsno poročno darilo. V dragoceni skatlici iz slonovine ji je podaril vsa ljubezenska pisma, ki jih je dobival v zadnjih letih od svojih oboževalk. Teh pisem je bilo nič manj ko 3790.

Hrošč, ki se latinsko imenuje Brachinus crepitans, ima na zadnjem delu svojega telesa svojevrsno napravo, s pomočjo katere strelja na sovražnike. Ako ga kdo napade, izstrelji iz te svoje naprave neko trdo snov in z njo omami svojega nasprotnika za nekaj časa.

UGANKE

Križanka

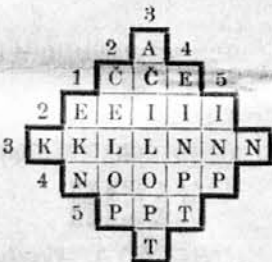
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Vodoravno: 1. Oporišče, zaslonba; vaditi. 2. Služabnik; bohoten, razkošen. 3. Če; ovoj; up brez samoglasnikov. 4. Naselbina, izkoriščana dežela; zlato (franc.). 5. Evropsko gorstvo na nekem polotoku; dolgoropa papiga ali pa nadavek. 6. Kazalni zaimek; naša črka. 7. Oblika glagola spati; traki, delj kite. 8. Kemijski znak za lantan; krokodilov ameriški sorodnik. 9. Kvarta; zaimek s predlogom ali medmet, ki pomeni: vzemite!; pojditel (latin.). ena izmed zadnjih besed pri maši. 10. prosjak, ubožec; človek velikega nosu. 11. Omotica, spleto, očara; Srednjeveško gorstvo.

Navpično: 1. Japonsko velemesto; dijak se tega reda ne veseli. 2. Pogreb; pastir pravi, da to dela. 3. Zboleti; egipčansko božanstvo ali kemični znak za radij. 4. Isto kot druga beseda pod 3. navpično; osebni zaimek; zadnjeindijska država. 5. Zidovsko moško ime (mnogo, po svetopisemski osebi); zaslužek. 6. Redovnik, frančiškan. 7. Zločin; zastopnik, potnik (tujka). 8. Ženska, jo nosi; žensko ime (iz nem.); velika kača brez glave, ženske pa bolj razumejo; kozuhovinat ovratnik (brez začetnice). 9. Dva sosedja v abecedi; kremenjak, violetni okrasni kamen. 10. Moški glas; pravnik, ki sestavlja javno veljavne listine. 11. Indijsko božanstvo, naš narod pa tako pravi ženskemu spodnjemu krilu; grško žensko ime v množini (junakinja iz romana »Pod svobodnim soncem«).

ČAROBEN LIK

1. obrtnik,
2. velika kača,
3. domača žival,
4. potica,
5. ni veliko,

ČAROBEN KVADRAT

1. kokoš
2. kovina
3. ruska slašica
4. prostor na ladji
5. mesni izdelek
6. robida

Prekotnica I—IV: važna snov;
prekotnica III—II: domača žival.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Prva križanka: vodoravno: 1. knjigovodja. 2. lina, vno. 3. Mura, okis. 4. čr. pal. 5. ž. belak, or. 6. ar. on. 7. jo. Algol, ak. 8. an. me. da. MC. 9. vl. as. 10. t. 11. kveroid. 11. carinarnica. — navpično: 1. kr. mežlavce. 2. ute. ont. 3. Jura, ar. 4. ina. 5. bramani. 6. ga. je. lesen. 6. polog. 7. ve. da. odhor. 8. ono. Kolnaš. 9. deka. di. 10. 11. 11. abstrakcija.

Druga križanka: vodoravno: 1. p. t. pe. nota. 2. oer. luj. 3. krak. rak. 4. Radovan. 5. on. Bog. 6. Hilarij. 7. kl. nada. 8. ra. bat. Don. 9. aparat. la. — navpično: 1. pe. krov. 2. teran. kap. 3. rad. baba. 4. ko. bilar. 5. ej. vol. ta. 6. huragan. 7. Oran. 8. tik. 9. sidol. 10. aj. pijana.

Trije kazalci: Zdi se nujno, da se sekundni kazalec postavi vsako minuto dvakrat sprejeto z vsakim izmed obeh ostalih kazalcev. To bi dalo $60 \times 24 \times 2 = 2880$ sporednih leg; treba pa je zmanjšati to število za toliko, kolikor naredita ostala kazalca vrzeto v enega dneva. Torej je 26 sporednih položajev manj, skupno samo 578.

ARIF IŠČE SREČO

PRIPOVEDUJE IN RIŠE HOTIMIR V. GORĄSD

HAR NA LEDEM JE PA ZAVLADALA NA DVORU VELIKA POTRUST: SULTAN JE NEVARNO ŠBOLE IN TUDI NAJBOLJŠI ŠDRAVNIKI MU NISO MOGLI VEČ POMAGATI.

HO JE BILA SILA NAJVEČJA, SO SE SPET SPODNIŠLI. ARIFA IN TA SE JE DO MISLIL NEKEGA ŠELIŠCA.

PO NJEGOVH NAVODILH SO SKUHALI ŠDRAVILO...

IN SULTAN JE BIL REŠEN V POSLEDNJEM TRENUTKU.

KO JE OKREVAL, GA JE TAKOJ IMENOVAL ŠA SVOJEGA NASLEDNIKA...

PO ENEM LETU NAJ BI DA CELO ŠLEDILA POROKA Š LEPO MIRIJANO.

ARIF, ZASLEPUEN OD TE VELIKE SREČE, JE POSTAL RASSIPEN IN LAHKOMISELN.

MISLEČ, DA JE ŠDAP DOSEGL VSE, SE TUDI ŠA CUDEŠNI KAMEN NI SMENIL VEČ.

NJEGOV DAN JE BIL IŠPOLNEN S PISANJAMI NEBRŠDANOSTJO IN HOCKANJEM.

Dalje prihodnje

Moški vprašuje: Zakaj ne veste tega?

Se nihče doslej ni ugotovil, zakaj toliko žensk čudovito redno in vztrajno ponavlja iste napake, ki dražijo moške. Nekaj točk je — vseh kajpak ne bom naštel — kjer ženske, posebno mlade, z izredno doslednostjo greše. Prosim, ne zamerite mi te odkritosti, saj pišem samo v vaše dobro!

Naj omenim najprej žensko pojmovanje moških. V začetku, dokler ste še mlade, jih kajpak resno pojmuje. Počasni pa marsikaj spoznate. Ugotovite, da utegnejo moški biti smešni in da so vse bolj smešni, kolikor bolj se trudijo, da bi se vam zdeli dostojanstveni in resni. Priznam, moški so pogosto smešni. Vendar je to zvezano s svetom moških, ki se nad njim toliko ženski spotika, ki ga pa še nobena ni mogla izpremeniti. Ni skrivnost, da se moški krvavo resno zavzame za svoj poklic, za vojaščino, za svoje delo, za svoje nazore. Ne bom zagovarjal moških, vendar lahko trdim, da v tem pogledu mnoge ženske ne ravnavajo prav. Če so že ugovarile, da je njih mož, njih brat, njih prijatelj v kakšnem pogledu smešen, še ni treba tega obežati na veliki zvon! Instinkt bo modri ženski prišepnil, naj molči — in prav bo storila!

Prav zanimiv je tudi problem reda. V moškem svetu red nekaj drugega pomeni kakor v ženskem. Vsaka stvar naj bo na svojem mestu. ... tidi moški, posebno takšni, ki je bil pri vojaki podčastnik, ali pa je po poklicu uradnik. Smisel za red je čednost. Tudi ženske imajo nekakšen pojem o redu, samo da si pod tem pojmom čisto nekaj drugega predstavljajo kakor moški.

Ženska ima rada red tam, kjer je zanj neizogiben, na primer v omari za perilo. Povsod drugod pa ljubi slikovit nered. Ona namreč ve, da leže škarje na cvetličnem loncu in da so v pepelniku odrezki nitk, ostalih od šivanja. Mož, ki se samo kdaj pa kdaj vrne domov, ne more vohati, kje so vse te stvari. Tisto, kar je torej za vas red, je zanj nered. Hkrati je to tudi zelo lep primer za relativnost vseh pojmov.

Pojdimo dalje. Ločite torej področja svoje in moževe delavnosti, oddelite področje za kajenje od področja za šivanje! In pustite tudi možu nekaj fantazijskega, tedi, ki se vam zdi nered. Pustite, naj se kupičijo na njegovi pisalni mizi svinčniki in papirji v slikovitem neredu, ne prazni- te mu koža za odpadke, dokler vas ne bo sam za to prosil, in ne vti-

kajte nosu v njegove predale, čeprav v njih kraljuje nered!

In zdaj še stara nečednost o ženski neumnosti! Mislim, da so si ženske same izmislile, da so neumne, saj je tako prijetno in udobno, če praviš: »Kajpak sem samo uboga neumna ženska in tega ne razumem.« In to naj bo opravičilo, če ženska česa ne razume! Seveda je velika razlika med »ne more« in »neče!« Ženska neumnost je samo izgovor in celo slab izgovor, ki dandanašnji sploh več ne drži! Danes ima ženska prav toliko možnosti, da se izobrazi, kakor jih ima moški. Od rojstva neumna moški se pa prav tako ne more izobraziti kakor od rojstva neumna ženska — in tako ostane v tem pogledu ravnotežje.

In ker ne priznam neumnosti, tudi ne morem razumeti ženskega računanja, ki navadno trdi: $1 + 1 = 1$, $1 + 1$ je bila, je in bo 2! Dva človeka se lahko strneta v celoto, vendar nikoli ne moreta postati en sam človek! Napaka v računanju $1 + 1 = 1$ je imela že hude posledice. Premislite in ravnajte se po mojem nasvetu!

In zdaj še nekaj besed — pomnite se, kmalu bom končal svojo pridigo — o napačnem pojmovanju stare življenjske resnice: »Vsaka ženska je lepa.« Kajpak vsaka ženska ni tako lepa, da bi mogla tekmovali na lepotni prireditvi, toda saj ne gre za to. Za moškega, ki jo ljubi in jo ima rad, je gotovo lepa. Moški že po nekaj dnevih ne gleda samo njenega obraza in njene postave, temveč vidi predvsem njen izraz in njeno bistvo. Ni res, da imajo moški radi samo lepo zunanost! Kajpak to še ne pomeni, da lahko hodite zapuščene in zanemarjene. Vsak moški bo znal ceniti žensko, ki se bo zanj čedno oblekla in se ne govala. Torej ženska moškega ne sme kar venomer vpraševati, ali je lepa. To vprašanje je prav tako bedasto kakor vprašanje: »Ali me še ljubiš?« S takšnim vprašanjem napoti žena moža do premišljevanja: Ali je prav za prav res lepa? Če jo, da bi šlo za to! Torej še poslednji drobni nasvet: verjemite, trdno verjemite, da ste lepe! Saj tudi ste!

Zdaj je menda dovolj hudih besed. Morda ste celo opazili, da ni bilo v njih graje; temveč samo zaščutenje, kako da vsega tega same še ne veste! Te drobne napake sem naštel pač samo zato, da jih boste laže spoznale, odpravile in tako omogočile, da vas bomo mi, vaši možje, še laže radi imeli in ljubili. In prav to si vsi tako želimo!

Polikarp

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir.

Spinačni zavitek

Spinačni skuhaj, sesekljaj in pripravi s prežganjem kakor za prikuho. Posebej skuhaj dve pesli riža, kuhanega ocedi, vmešaj med spinačni in postavi na hladno. Iz 40 dek presejane enolne moke, 1 jajca, soli in mlačne vode naredi mehko testo. Razvaljaj ga, namaži s spinačnim nadevom, zvij, zavij v prt in kuhaj pol ure v slanim krogu. Kuhano odvij, zreži na deski na dva prsta široke rezine in jih zloži na gorak krožnik. Zabeli jih z drobtinami in maslom. M. S., Ljubljana

Sladka šota

1 jajce mešaj s 5 dekami sladkorja, da se speni. Dodaj 15 dek rožičevce moke, 10 dek enolne moke, ki si ji vmešaj pol kavine žličke jedilne sode, sok in lupino ene limone, cinet, vanilijo, sesekljano žbico in 2 žlici figovega medu. Peči v precej vroči pečici v polnurni obliki.

Šota je zelo okusna, ostane dolgo sveža in je primerna za pošiljanje. U. B., Ljubljana

Krompirjevi štrukli

Naredi testo iz 1/2 kile kuhanega in pretlačenega krompirja, 1/4 kile moke, 1 jajca, 1 žlice masla in soli. Testo razvaljaj in namaži s temle nadevom: Iz krvavice iztisni nadev, dodaj mu 1 jajce, ščepec majerone, popra, na masli ali olju prepraženo čebulo, strok strtega česna in peteršilja. Nadev dobro premešaj in namaži z njim testo. Štrukli zvij, zavij v prt in kuhaj v slanim krogu 20 minut. Zrezane zabeli z drobtinami. Če nimaš krvavice in morda kolček kune ali perutnino, prestreži v posodo kri. Poleg že navedenih dodatkov ti dodaj še nekaj žlic riža ali kaše.

A. J., Ljubljana

Gobovi rezki

Gobe, sveže ali suhe, uporabi za gobove rezke. Sveže gobe popari in jih pusti, da se odtečejo. Sebe potem jih zmelji na mesoreznicu. Suhe gobe pa nekoliko prekuhaj, ocedi in zmelji. Gobe osoli, opopra, dodaj nekoliko namočenega kruha, sesekljane zelene peteršilja, strok strtega česna in po možnosti 1 jajce. Iz pripravljene zmesi izoblikuj primerne, ne predebele rezke, jih povaljaj v moki in peči. Daj jih poleg riža s solato na sto. R. B., Novo mesto

Dober nadomestek za olje

1 liter vinskega kisa, 1/2 litra vode, 1 žlica soli, 1/4 litra olja, 1/4 kile paradiznika, 1/4 kile gorčice in 1/4 kile drobno zrezanih oliv brez pešč dobro premešamo. Vso mešanico pustimo med neprestanim mešanjem vreti 2 minuti. Ko se nekoliko ohladi, jo precedimo. Tako dobimo 2 litra zelo dobre in okusne zabele za solate.

Lepe debele olive dobite vsako količino naenkrat v trgovini v Florjanski ulici št. 37.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Denar lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Ljubljana, Poštni predal 253.

Kaj mora vedeti gospodinja o elektriki

Elektrika je gospodinji velik pripomoček. Z njeno pomočjo kupa, lika, svetli, segreva prostore, si pomaga v zdravilstvu. Zato bi se morala vsaka gospodinja soriizniti z elektriko in se je ne bi smela bati, da jo je strah.

K pomladanski popoldanski obleki ali kostimu se zelo lepo poda klobuk, kakršnega vidimo na zgornji sliki. Klobuk je iz bele volnene slame, zgornji del je pa iz pretiskanega krepa.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še nikjer objavljeni.)

Na sliki vidimo tri ljubke obleke, ki so primerne za prvo sv. obhajilo ali birmo. Prva je svetlo modra svilena obleka, preko katere oblečemo birmanski bolero iz temnomodrega satena. Druga obleka je bela in močno nabrana. Sedelce lepo izvezemo. Ovrtniki, rokavi in rob sedelca obšijemo s čipko. Veliko petljo zavezemo zadaj. Zelo preprosta in učinkovita je zadnja obleka iz svetloroznate svile. Edini okras so našte čipke in močno nabrano krilo.

kadar briše žarnico ali svetilko. Če pravilno ravnamo s predmeti, se nam ne bo treba nikdar bati, da nas bo elektriziralo ali celo ubilo.

V prvi vrsti bi se morala gospodinja seznaniti z ravnimi varovalkami. V števec so glavne varovalke, ki varujejo električno stanovanje. V posameznih stikalih so pa manjše varovalke, ki se tudi po obliki razlikujejo od varovalk v števec. Če si same ne upamo pregledati varovalk, si jih damo razkazati po strokovnjaku, ki ga tudi naprosimo, da naj nam pokaže, kako se varovalke, ki pregori, zamenjajo z novimi. Zato je tudi važno, da imamo doma zmerom nekaj rezervnih varovalk in žarnic. Če nam pregori, nam ni treba ostati v temi, ampak lepo zamenjamo pregorelo varovalko ali žarnico z novo in elektrika bo spet gorla.

Velikokrat slišimo o kratkem stiku. Kratki stik nastane, če se neizolirani žici negativnega in pozitivnega pola stakneta. Ko se to zgodi, zgori najbližja varovalka in mi sedimo v temi. Žici se na primer lahko stakneta, če je izolacija od predolgega rabljenja odpadla, zaradi nepredvidnega ravnanja s stikalom, če z mokrimi rokami prijemamo za žice, žarnice, likalnik ali druge električne predmete. Takšen kratki stik je tudi zelo nevaren, ker svigne elektrika skozi naše telo.

Kadar se pokvari likalnik, kuhaličnik ali na lepem ugasne luč, tedaj najprej odvijemo varovalke pri števecu. S tem odklopimo elektriko našega stanovanja od glavnega hišnega voda. Sebe potem gremo na delo. Majhna popravila, kakor menjanje varovalk v števecu, stikalih, krašanje in dalšanje žic, privijanje žarnic, vse to lahko storimo same. Večjih del se pa nikar ne lotimo same, ker bi mogle narediti precej škode. Lahko se zgodi, da poškodujemo predmet, celo napelavo in še celo same sebe. Zato nikar ne varčujemo tam, kjer lahko s svojo nevednostjo napravimo več stroškov, kakor če bi takoj poklicali strokovnjaka.

Električne predmete in naprave uporabljamo res samo za namene, katerim služijo. Zato nikar ne obešamo na stikala svoje obleke in drugih predmetov. Zrahljana stikala moramo takoj pritriliti. Če sami tega ne znamo, pokličimo strokovnjaka. Kadar menjamo žarnico, moramo naprej utriniti luč. Seveda moramo pri tem imeti zmerom suhe roke. Luči nikoli ne ugašamo z odvijanjem žarnice. Za to imamo stikala, ki naj bodo zmerom v redu.

Žice iz stikala ne smemo nikdar potegniti. Prišli moramo vtičalo in ga potegniti iz stikala. Če vlečemo za žico, lahko povzročimo kratki stik. Vtičalo pa, ki bade pri tem na tla, se razbije in moramo zaradi svoje malomarnosti kupiti novo.

Na vse električne predmete moramo vsaj toliko paziti kakor na svojo posodo. Če posodo premicamo po tleh, se okruži in razbije. Tako se poškodujejo tudi vsi električni predmeti, ki nam padajo po tleh ali s katerimi zrdo ravnamo. Posebno občutljiv je likalnik. Če nam bade na tla se kaj rado zgodi, da se grelec poškoduje. Kadar kuhamo in nam jed prekini, moramo kuhaličnik skrbno očistiti. Če ga pustimo mokrega in umazanega, se nabere rja, ki počasi prežre žice, po katerih teče tok. Tudi po tleh nam ne sme padati, ker se kuhalna plošča rada razbije.

Se to bi morali vedeti: kadar kupujemo električne predmete, ki nam kakor koli koristijo, jih dajmo preizkusiti in razložiti, kako naj z njimi ravnamo. Le tako ne bomo nikoli kupili »maka« v vreči.

Porabni nasveti

Pepel, ki ga je zmerom polno po pepelnikih, zbirajte v pločevinasti skatlici. Z njimi boste s pomočjo vlažne krpe lepo očistili razne kovinske predmete, posrebrano jedilno orodje itd. Jajčne madeže na srebrnih žlicah odstranimo edino s cigaretnim pepelom. Da hranimo vino v zelenkah in rijskastih steklenicah, ni za nas nič posebnega. Ugotovili so pa, da ima barva na tekočino neki poseben vpliv. Vino, hranjeno v modrih, vijoličnih in belih steklenicah, se kmalu skisa.

Paradizniki se zelo lepo lupijo, če jih najprej denemo v vročo in potem v mrzlo vodo. Šele potem pričnemo lupiti z nožem.

Ali naj oblečemo dežni plašč brez naveden plašč? Ne, ker nas preveč podebeli! Iz stare volnene obleke ali plašča si sešijemo precej dolgo jopico brez ovrtnika ali pa si spletemo iz ostankov volne primerno jopico. Za-

LEPOTNA PENA

SAXO BELL

je moderno kozmetično sredstvo

Saxobell

napne uvele kožne predele. Intenzivna prepojitve s krvjo je za kožo najboljša gimnastika, katere trajni uspeh je:

čist, mlad, svež obraz

Dobi se v drogerijah in parfumerijah

njo odberemo prav vse oslanki, ki jih drugače ne vemo kako uporabiti. Olupljene in iztete limone denemo v vodo v kateri splakujemo že umito posodo. Posoda se ne bo več svetila.

Pozor! Ne odpeljajte takoj pisma, ki ste ga v jezi napisali. Bolje je, če prespite noč, pisno naslednje jutro še enkrat preberete, in najbrž boste spisali novega.

Nikar ne bodite suženi svojega doma in se ne razburjajte, če vas obiščejo prijatelji z mokrimi in umazanimi čevlji. Vedite, da so madeži neizbežni, vendar se dajo tudi odstraniti.

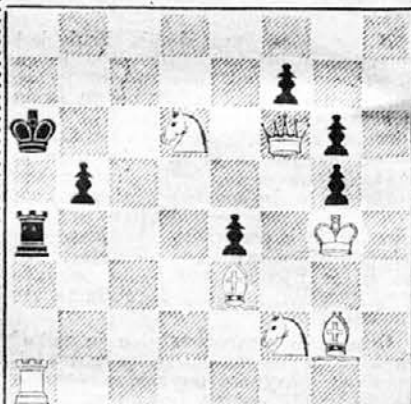
Ali hočete umirajoče cvetlice rešiti z aspirinom, sladkorjem in drugimi pripomočki? Vrzite raje takoj v začetku v vodo kosček bakra ali bakren novčič. Ze ovele cvetlice na vrzite proč in jih nadomestite s svežimi.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 241.

Sestavil E. Defourny

Beli: Kg4; Df6; Ta1; Lg2, e3; Sd6, f2. (7 f.)

Črni: Ka6; Ta4; Pb5, e4, f7, g6, g5. (7 l.)

Mat v 2 potezah

Videz vara!

Na praškem turnirju je svetovni prvak posteno kralj. Malokomu so priznali njegovi ostri zobje, to se pravi vsaj toliko, da se ni mrtev zgrudil. Pravijo, da je igral kakor v svojih najboljših dneh. Morda bi bilo bolje reči, da mu še vedno teko najboljše dnevi. Prav je torej, da najprej pokažemo kako njegovo partijo. V današnji je pokončal močnega češkega mojstra Bartoška.

250. FRANCOSKA IGRA

Dr. Aljechin—dr. Barošek

Praga, 12. IV. 1943.

1. e4, e6, 2. d4, d5, 3. Sd2 [Ta Tarascheva poteza je zadnja leta zelo moderna in je naperjena zlasti proti obrambam 2...Sf6 in 2...Lb4; črni lahko zavije z 2...d4 v staro Rubinsteinovo varianto, ali igra močno Sc6, izkazalo se pa je, da je prav tako Sc6 kljub 4. e5 vendarle zadovoljivo.], c5 [Kaže, da je to najdoslednejše, če že ne najpreprostejše; slabost Sbd2 je, da ne pritiska več na polje d5 in ga črnemu ni treba več utrjevati; zaradi mnogostvilnih napadalnih možnosti belega, pa se mora črni tudi tu zelo premišljeno braniti] 5. Sf3 [Igra o tudi 5. d5 ali 5. c5], Se6, 5. Lb5, Ld7, 6. e5, e4

[Sd4 je slabše: 7. Sxd4, e4, 8. d6! itd.] 7. 0-0, Sxd4 [Težko obrambo ustvari e4, 8. Te1+, Le7, 9. Sb3] 8. Sxd4, e4, 9. De2+, Le7, 10. Sf3, Lxb5, 11. Dxb5+, Dd7, 12. De2, 0-0-0 (?) [Dvomislne vrednosti: priprava kratke rokade bi bila umestnejša: Sf6, 13. Te1, Se4! 14. Sxd4 (Se5, Dd4), 0-0, 15. f3? Lf6! itd. Črni ima res osamljenega kmeta d5, zato bi pa lahko pritiskal na h4, c in damskem krilu; svetovni prvak zdaj spretno obda črnega kralja z nevarnostmi.]

13. Lf4, Ld6, 14. Lxd6, Dxd6, 15. Sxd4 [Ta skakač je na sijajni portokali] Sf6, 16. Df3, Dd6, 17. Td1, The8. [Kmeta b2 seveda ni varno zveti] 18. a4, Te4, 19. a5, De5, 20. c3, Tde8, 21. h3 [Koristno zaklenišče] Dc7, 22. a6, b6, 23. e4! [Zdaj gre zares].

De5, (d4, 24. Sb5), 24. Sf5, Dd4 [Na Dxc4 zavrne 25. Sxg7] 25. ed5, Tf4, 26. Dd3, Te5, 27. Tac1+, Kd7, 28. Se3, Se4, 29. Sg4, Te8, 30. g3, (Beli je odločno odbil črne protinapade in preide k odločilnemu zaključku) Se5 [Na Tf5 odloči 31. Tc4, De7, 32. Tdcl itd.] 31. Txc5!, Te1+, 32. Txe1, Dxe1+, 33. Kg2, Tg4, 34. Df5+, Črni se je vdal; saj ne pride samo ob trdnjavo ali damo, ampak tudi v matno mrežo.

REŠITEV PROBLEMA ŠT. 239.

Kompozit je nameraval reševati 1. Th3 + čimer grozi Td3 mat; 2...Le1 ali e4 postane skakač; 2. e7 in 3. e8 mat. Ali 1...Le1 ali e18; 2. e7 in 3. e8 mat. Neresljivo je po 1. Th3, e18, 2. e7, Sg3 in mata ni, ker je polje d5 trenutno poseto. Potreben bi bil še bel lovec na g2, saj bi se dalo tudi srigoriztome dokazati, da se je neki bel kmet lahko spremenil v istobavčnega belega lovea. Najstrožji teoretični namreč ne dopuščajo v problemih takih na novo rojenih figur, za katere se ne da dokazati, da bi mogli nastati iz kmetov, nekeje v pravilni črpal se tako neumni zahovski partiji. Prevladuje seveda avdomiselnost, nazori, da razen osnovnih šahovskih pravil partija in problem nimata nič skupnega.

REŠITEV PROBLEMA ŠT. 240.

1. d7, Tf7! (na drugo 2. e8d+), 2. e8! in 3. Sg7 odzema 18 mat.

PLAČAJTE

NAROČNINO!